

КОРОЛЬ-СОНЦЕ, ОЗБРОСНИЙ БОГАМИ

Бійо Валерія Володимирівна – аспірантка Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки, valeriavlati@mail.ru

Король-Сонце, озброєний богами.

На противагу традиційному музикознавчому «аналізу опери по партитурі», у статті розглядаються особливості постановки Ерве Ніке та Маршалла Пінковські з точки зору співавторства композитор – диригент – режисер. На конкретному зразку оперної творчості Ж.-Б. Люллі постають завдання: дослідити провідні європейські тенденції сучасної виконавської практики ліричної трагедії «Персей» Ж.-Б. Люллі режисера М. Пінковські та диригента Е. Ніке; визначити критерії автентичного виконання ліричної трагедії Ж.-Б. Люллі; проаналізувати інтерпретацію французької ліричної трагедії Ж.-Б. Люллі «Персей» режисера М. Пінковські та диригента Е. Ніке.

Цікавим прикладом інтерпретації міфологічних сюжетів є Міф про Персея, який став основою однойменної опери Ж.-Ф. Люллі у 1682 році. Успішну спробу відтворити виставу барокового театру, передаючи епоху галантного стилю зробив Toronto's Historic Elgin Theatre у 2004 році.

Отже, постановка здійснена у руслі автентичної інтерпретації творів минулого і разом з тим дає можливість відчутти, як барокові ідеї можуть реалізовуватися в умовах сучасного театру. Чудова акторська гра та балетні сцени не тільки танцюристів, а й діючих осіб (наприклад, Персея), широке використання мови жестів та міміки нагадують про французький драматичний театр епохи класицизму. Посилання на іронічний світ комедійного театру у фантастичних сценах (дещо самоіронічна чоловіча партія Медузи та симпатичне морське чудовисько), використання символіки у декораціях створюють багатогранний світ барокової ліричної трагедії у сучасному її сприйнятті.

Ключові слова: автентичне виконавство, бароко, режисерська інтерпретація.

Наприкінці XIX століття на загальній хвилі відродження і реконструкції виконавських стилів доби бароко французька королівська опера почала відновлювати свою сценічну біографію. Перелом у ставленні до феномену опери бароко відбувся у сімдесяті роки XX століття, коли був відкритий і затверджений принцип автентичного виконання,

пов'язаний з відродженням старовинних інструментів і типів оркестрового звучання, з новим підходом до вокальних голосів, наближених до трактування вокального тембру у театрі бароко.

Сучасна музично-постановочна практика пропонує широкий діапазон сценічних прочитань класичної музично-театральної спадщини – від «автентичних» до авангардних [3]. Однак дослідники оперного жанру лише побічно торкаються проблем виконавства. Значний доробок у цій галузі представлено у дисертаційних дослідженнях В. Даньшиної, С. Лисенко, А. Сокольської, в працях Л. Блок, А. Буличової, А. Єфіменко, В. Красовської, В. Конен, М. Мугінштейна, К. Розеншильда, О. Самойленко, М. Черкашиної-Губаренко, а також у працях Ж. Комбара і Г. Кречмара, присвячених еволюції опери у Франції. Огляд наукових джерел, присвячених ліричній трагедії «Персей», виявив недостатню увагу дослідників до театральної практики даного твору. Схвальні відгуки містять рецензії Д. Пардо [9], Р. Хаскіна та Л. Андерсен [5], Т. Девідсона [4], та інші.

Постановка проблеми: В дослідженнях, присвячених проблемам виконавства ліричних трагедій Ж.-Б. Люллі, звернення до сценічного життя твору залишається одним з аспектів проблематики історії цього жанру. У даній статті увага буде сконцентрована на вивченні практики виконавства ліричної трагедії «Персей». На противагу традиційному музикознавчому «аналізу опери по партитурі», в даній статті розглядаються особливості постановки Ерве Ніке та Маршалла Пінковські з точки зору співавторства композитор-диригент-режисер. Більш тісне знайомство сучасності зі специфікою барокової музики, виконання творів на старовинних інструментах, та театральна режисура, що кореспондує з практикою автентичного виконавства забезпечили успіх «Персея». Композитор створив музику відповідно до придворних смаків та норм Короля-Сонця Людовіка XIV.

Завдання: на конкретному зразку оперної творчості Ж.-Б. Люллі постають завдання:

- 1) дослідити провідні європейські тенденції сучасної виконавської практики ліричної трагедії «Персей» Ж.-Б. Люллі режисера М. Пінковські та диригента Е. Ніке;
- 2) визначити критерії автентичного виконання ліричної трагедії Ж. Б. Люллі;
- 3) проаналізувати інтерпретацію французької ліричної трагедії Ж.-Б. Люллі «Персей» режисера М. Пінковські та диригента Е. Ніке.

Мотиви античної міфології були арсеналом поетичної образності,

джерелом сюжетів літератури, живопису, пластичних мистецтв. Образи-алегорії складають ряд основних тем та мотивів європейського мистецтва. Одним з відомих сюжетних мотивів, які стали імпульсом для створення шедеврів світового мистецтва є чарівне походження героя. Даньшина зазначила, що мотиви перемоги Персея над Медузою, звільнення Андромеди та перетворення Фінея та його супутників на каміння були широко розповсюджені у творах мистецтва.[2, с. 66]. Звернення європейських драматургів та поетів до названого міфу відбувалося головним чином у XVI–XVIII століттях (п'єси «Персей та Андромеда» Г. Сакса; «Андромеда» П. Корнеля (1650); «Пригоди Персея та Андромеди» П. Кальдерона та інших). У XVII столітті на цей сюжет були написані опери «Андромеда» К. Монтеверді, Л. Россі, М. А. Шарпантьє та інші; у XVIII столітті «Андромеда» М. А. Ціані. Г. Ф. Генделя, Дж. Паїзієло, Й. М. Гайдна, Н. А. Цингареллі та інших; у XX столітті «Персей та Андромеда» Ж. Ібера та «Андромеда» П. Моріса¹.

Цікавим прикладом інтерпретації міфологічних сюжетів є Міф про Персея, який став основою однойменної опери Ж.-Ф. Люллі у 1682 році. Ж.-Б. Люллі не заперечував і відкрито заявляв у посвяті печатної партитури «Персея» (1682), що він ще ніколи не створював твори з таким натхненням. «Персей» є дев'ятим із тринадцяти творів композитора, написаних у жанрі ліричної трагедії. «Персей» – типово-люллістська опера з прологом, і п'ятьма діями, де у пролозі прославляється Людовік XIV. Згідно традицій галантної придворної культури та під впливом французької драматургії, у лібрето твору міф був трансформований. У сюжеті ліричної трагедії поєднані два окремих міфи з грецької міфології: убивство Персеєм Медузи та спасіння Андромеди. Убивство Медузи, історія кохання з Андромедою, суперництво з її нареченим Фінеєм були поєднані і дещо змістили акцент із героїки на любовну інтригу. Для цього у лібрето був введений додатковий придуманий персонаж Мєропа, сестра Кассіопеї та суперниця Андромеди у коханні до Персея. Таким чином утворився подвійний любовний трикутник Персей – Андромеда – Фіней і Мєропа – Персей – Андромеда, який драматизує дію твору.

Андромеда – дочка короля Ефіопії Кефея та королеви Кассіопеї. Андромеда повинна була стати нареченою брата Кефея-Фінея, але

¹ Про актуальність сюжету свідчить також нещодавно створений на цей сюжет фільм «Битва титанів».

вона любить Персея, і він любить її. Ця вихідна ситуація ускладнюється далі тим фактом, що сестра Кассіопеї Мeroпа також закохана в Персея, що призводить до наступних конфліктів; якщо Андромеда виходить заміж за свого дядька Фінея, якого вона не любить, це зробить Персея досяжним для його тітки Meroпи, яку не любить він, і Персей з Андромедою будуть нещасними. Та якщо Андромеда виходить заміж за Персея і єдина пара двох люблячих сердець знайде щастя, офіційні заручини будуть розірвані і безнадійне бажання Meroпи не буде задоволене. Ці конфлікти розв'язуються так: ефіопи готуються стримувати ігри, щоб пом'якшити злість божественної Юнони, яка відрядила змієволосу горгону Медузу до їхньої країни, чий вигляд перетворює все людство на камінь (Акт перший). Коли стає зрозуміло, що Юнона не заспокоїться, Персей бере справу до своїх рук. Божественний вісник Меркурій завіряє його у підтримці і дає йому зброю (Акт другий), за допомогою якої Персей відсікає голову Медузі (Акт третій). Навіть якщо ефіопи вірять, що їх біди закінчились, невблаганна Юнона викрадає і приковує Андромеду до скелі, щоб вона молилась морському чудовиську. І знову Персей героїчно приходить на допомогу (Акт четвертий). Одруження з Андромедою повинне бути його винагородою. Але весільні приготування перериваються прибуттям ревнивого Фінея та його свити, і Персей повинен змагатися і отримати третю перемогу. Венера прибуває і проголошує, що Юнона в люті відхилила її. Кефей, Кассіопея, Персей і Андромеда відправлені на небеса (Акт п'ятий).

Вже в літературі Стародавньої Греції, Персей був втіленням благородного героя і просто правителя, який навіть повернув своє божественне бойове знаряддя, коли він більше не потребував його. «Нещасне плем'я потребує мого захисту. Це на славу, що я поспішаю» (Акт другий, сцена сьома).

Принц бароко не міг не бажати того ж для себе. Не дивно, в такому випадку, що образ Персея був особисто обраний Луї XIV – тим самим Луї, який ніколи не мріяв про відмову від своєї абсолютної влади.

Алегоричні виміри цієї дії не важко розгадати: ситуація безпеки Ефіопії відображає ситуацію у Франції на початку 1680 років. Медуза – це Вільгельм Оранський, лідер кількох антифранцузьких альянсів, який є постійною загрозою, в той час як морським чудовиськом тут представлений могутній іспанський флот. Не помилимося у ідентифікації короля Луї з всеперемагаючим Персеєм, улюб-

ленцем богів. Героїчна роль у музиці, як і в лібрето, авторами яких є Філіп Кіно, направлена відповідно: він є полюсом, коло якого все решта обертається, його дії направлені на досягнення ясних цілей і завжди успішні, і досконалі, яким він і є, і в нього нема потреби розв'язувати внутрішні конфлікти. Інакше склалася ситуація у Фінея, незадоволеного заручинами за династичними причинами. Проте він бажає справжнього кохання, і можливо за певних обставин звернеться до сили. Мєропа ж (вигаданий персонаж) спочатку підтримує Фінея через свої особисті егоїстичні причини, а потім, в 5 акті, налаштовує Персея проти Фінея. Навіть Андромеда спочатку підкорює свої справжні почуття на користь держави, але в кінці відкриває своє серце. Доводи держави святкують тріумф, однак, коли Кефей безпринципно порушує свою обіцянку Фінею, він пояснює це тим, що Персей сильніший і тому становить більшу цінність для країни. Кіно висловив все це в елегантних віршах, які Люллі потім так чутливо поклав на музику.

Традицією було змагання у прагненні перевершити велич і любов до мистецтва короля у формі міфологічних і класичних героїв. Всі придворні розваги, особливо опера і балет, в більшій ступені були алегоричними, де добро перемагає зло і переможцем завжди стає Луї XIV, Король-Сонце, за свою мудрість, великодушність, прощення і всілякі інші королівські якості, окрім поганих. Ці останні або ігнорувались, або обговорювались за закритими дверима. Король-Сонце і королівська влада, в основному зображувались з їх найкращих сторін – художньо новою вигадкою, вигадкою життя, і по-іншому не могло бути.

Хоча не без прецеденту пуристи можуть жалкувати про те, що в постановці нема Прологу. Люллі використовував його і для постановки спектаклю, і для подальшого прославлення королівської великодушності і його перемог у війні проти Шведсько-Датського альянсу. Проте в операх Люллі лібрето ретельно написане таким чином, що кожний акт є спектаклем з власною темою, хоча і веде драматичну лінію від попередньої до наступної ланки закритого ланцюга з антрактом в якості індикатора часу і місця. Для сприяння в безперервності процесу, сцени всередині кожного акту відзначені входом і виходом дійових осіб, яких, зазвичай, супроводжує коротка музична інтродукція.

Типовими бароковими рисами твору, характерними практично для всіх ліричних трагедій композитора, є ігнорування у викладенні

сюжету трьох класицистичних єдностей. Якщо перший, другий та п'ятий акти відбуваються в Ефіопії – на міській площі, в садах палацу Кефея та в невизначеній місцевості, то у третьому – показано лігво горгон, а в четвертому – морський берег.

21 липня 1682 року показ «Персея» повинен був відбутися у Версалі у Мармуровому палаці, подібно «Альцесті» у 1674 році. В останній момент через погану погоду спектакль перенесли до Манежу Великої Конюшні, декоровану з цього приводу Карло Вігарані. А. Буличова пише, що за п'ять годин Люллі здійснює з Манежем метаморфозу, перетворюючи його на імпровізаційний театр: «Замість того, щоб завісити стіни розфарбованими полотнами, він наказує принести з оранжереї величезну кількість апельсинових дерев у діжках і розмістити їх на сцені, а задник накрити нарізаними в лісі гілками. Спектакль йде у закритому приміщенні, однак в живих, зелених декораціях, ніби на пленері. Це наводить А. Буличову на думку, що істинна батьківщина французької опери – не в пилу куліс, а в садах і на берегах водойм. [1, с. 165]. 19 серпня 1682 року в Парижі на честь народження герцога Бургундського, онука Людовіка XIV, була представлена безкоштовна вистава «Персея». Протягом усього часу дії, а це шість годин, для публіки працював водограй з вином. Персея тоді зіграв Луї Голар Дюмесні, Фінея – Франсуа Бомавіель, Меропа – Марі Ле Рокуа.

Успішну спробу відтворити виставу барокового театру, передаючи епоху галантного стилю, зробив Toronto's Historic Elgin Theatre у 2004 році. Компанією Опера Ательє був здійснений відеозапис постановки Elgin and Winter Garden Theatre в Торонто. Режисер – Маршалл Пінковські, диригент – Ерве Ніке. Партії виконували: Сиріл Овіті (Персей), Марі Ленорман (Андромеда), Стефані Новачек (Кассіопея), Моніка Вічер (Меропа), Олів'є Лакер (Кефей / Медуза, партія Медузи була транспонована з F до E-moll), Ален Кутомбе (Фіней) і Колін Ейнсворт (Меркурій).

Диригент Е. Ніке виконав грандіозну роботу. Він керує ансамблем автентичної музики у Торонто (Канада) – «Тaufельмузік» («Tafelmusik Baroque Orchestra»). Це найбільш відомий канадський колектив, який працює в жанрі автентичної музики, лауреат премій «Джуно» (Канада) і ЕСНО Klassik (Німеччина). Репертуар ансамблю включає автентичну музику від періоду бароко до кінця XIX століття. Оркестр виробляє точний і прозорий звук на старовинних інструментах. Лютні – дуже яскраві, там є гарні соло (особливо гобої) і блискучі

звуки труби. Хор – невидимий, але співає відмінно. Всі співаки – грандіозні, з дуже гарними голосами, ідіоматичним бароковим співом і прекрасною французькою мовою.

Після приголомшливого успіху «Арміди» у 2012 році, The Royal House запросив Оперу Ательє повернутися до Версаля з «Персеєм», що означало першу появу твору на рідній сцені з 1770 року. «Персей» виконувався три рази в Royal Opera House у Версалі 23, 24 та 25 травня 2014 року. Це престижне запрошення дозволило Опері Ательє збільшити візуальні елементи, роблячи оперу найбільш багатою продукцією сучасності із хвилюючою історією сходження людини з його починань на своє законне місце в якості бога.

«Персей» Люллі є віховою постановкою для Опера Ательє. Опера була визнаною відразу як вінцеве досягнення французького ліричного театру», – зазначають співдиректори М. Пінковські і Ж. Зінг. «Для нас велика честь, що Опера Ательє була обрана як компанія, покликана повернути оперу «Персей» в the Royal Opera House, який офіційно відкрив її майже 250 років назад» [6].

Творчий колектив, який здійснив 2000 постановок, вперше представив повний показ опери, яка звучала під час її урочистої прем'єри у Версалі в 1770 році з нагоди весільної церемонії майбутнього короля Луї XVI і Марії Антуанети.

Оперний театр Опера Ательє вартий уваги всіх любителів опери. Тільки там можна побачити оперні постановки часів XVII–XVIII століть з чудовими театральними декораціями і костюмами. Звичайно, вражають прекрасні голоси співаків. Режисером постановки «Персея» 2014 року є М. Пінковські (Marshall Pynkoski), диригентом – Ж. Ламон (Jeanne Lamon), хореографом – Жанетт Зінг (Jeannette Zingg), постановчий дизайн – Жерар Госі Gerard Gausi), освітлювальний дизайн – Бонні Бічер, костюмний дизайн – Дора Раст Де (Dora Rust-D'Eye). В обох постановках приймають участь артисти балету Опері Ательє і Tafelmusik Baroque Orchestra під керівництвом Девіда Талі. Роль Персея виконав Кріс Еннс, яка була його дебютом в Опера Ательє в його першій ролі високого тенора. Мірей Асселін виконала роль Андромеди, її суперницю Меропу грала Пеггі Кріха Дуе, яка повернулася до Версалу після її зіркового турне в якості Арміди. До них приєднуються Олів'є Лакьєр та інші.

Постановка викликає явне захоплення. Оформлення спектаклю – прекрасне, а костюми – розкішні. Атмосфера багатого аристократичного життя при дворі Луї XIV ефектно відтворена за допомогою

декорацій, костюмів, рухів акторів, чарівної музики, великої кількості урочистих хорів, що прославляють, і оркестрових дивертисментів. Хореографія танців – дуже успішна спроба реставрувати танцювальні рухи французького барокового стилю. Підводячи підсумок, – це свято для очей. Постановники створили пріоритет співаючих акторів. Мова жестів грає центральну роль в освітленні тексту у виставі. Велика кількість балетних сцен перетворює цю музичну трагедію на витвір мистецтва. Відомо, що Люллі починав свою кар'єру як танцюрист, і тому танці в «Персеї» слугують не тільки для підтримки, а також перш за все для прославлення божества героїзму та величності. Однак, при всій сублимації та трагічності цього твору знаходиться місце і для комедії: відображення на Медузї її трагічної долі. Вона була гарною жінкою до того, як перетворилась в жахливого монстра, не без самоіронії (Акт третій), що приводить Пінковські іронічно натякати на світ театру. В епізоді оспівування Меркурієм сну «О, спокійний сон, наскільки ти чудовий!» Ж.-Б. Люллі продовжує традицію французьких *sommeil*, цих «...вірних васалів “естетики чудового”, її чарівних створінь» [1, с. 254]. Маттіас Гендельброк зазначає, що в основному режисер бажав донести до глядача щось з атмосфери XVII століття без вдавання до історичного педантизму, і показати що «Персей» Люллі з його драмою, його психологічною глибиною і чистою красою може і сьогодні збуджувати емоції подібні тим, які він викликав більше 300 років тому [7, с. 5].

Хоча опера носить назву «Персей», головний персонаж співає небагато. Шкода, адже Сіріл Овіті (високий тенор) володіє одним з самих солодких голосів, які коли-небудь можна почути. Музикознавець Тейн Девідсон завжди вважав французьке бароко більш складним для розуміння в порівнянні з його італійським, і, ймовірно, що це тому, що в нього складніше поринути, – арії не розбиваються на окремі комплекти дрібних частин [4]. Танці і хори незмінно чудові, проте пісенні речитативи дещо складні.

Виробництво «Персея» від Elgin Theatre в Торонто, на перший погляд, дуже традиційне. Костюми розкішні, декорації – в основному пофарбовані плоскі поверхні, а боги прилітають зверху на механічних хмарах. Виконавці позують, мають упевнений вигляд і часто використовується ручна жестикуляція. Якщо відкинути цю думку, то це дивовижно дотепно. Хоча спектакль ретельно поставлений, у ньому «серйозні» ситуації залишаються серйозними, але коли дається повна воля уяві, то це стає прекрасним. Чудовим прикладом цьому є «монстр», який з'являється в акті четвертому.

Співаки відмінні. Сіріл Овіті в ролі Персея мелодійний у вокалі, співає з відповідною героїчною пишністю. Вражає сильне меццо-сопрано у Стефані Новачек в ролі Кассіопеї і Марія Ленорман, яка виконує Андромеду. Співачка має саму вражаючу драматичну роль, де вона достовірно створює свій характер «спалах – і кров». Моніка Вічер – чудова Мєропа, чие безнадійне кохання до Персея робить її емоційним центром спектаклю. Вона співає прекрасно і цілковито переконливо в цій трюковій партії відхиленої незаміжньої тітки, яка фліртує недовго, будучи злодійкою, але врешті виявляється надто хорошою і сповненою співчуття, щоб цього досягнути. Деякі найкращі партії належать басу Алену Кулом в ролі Фінея. Його багатий, впевнений тембр голосу надає його герою відтінку вічного гніву. Медуза Горгона виконується баритоном. Як пише А. Буличова, метаморфози статі була кульмінацією химерних метаморфоз людської природи, які настільки полубляють в епоху бароко [1, с. 66].

Чудесною цілісністю балету і спектаклю є сцена в Акті третьому, де домінують Медуза і Меркурій. Сцена декорована окремими паркетними смугами. На задній стороні різні вкраплення означають різні розташування в лібрето. За типово бароковою модою розташовані механічні елементи: хмара Меркурія, палац Венери, Дракон, який погрожує принцесі, тощо. В традиційному стилі костюми і хореографія. Не все відноситься до періоду бароко, хореографія рухається від традиційних танців до стилізованого модерну. Костюми для танців – змішення сучасних ідіом з традиційними бароковими. Рухи барокових танців з такою інтенсивністю наповнені драматичними моментами, що видаються повністю натуральними і повні емоційної ймовірності, безшовна інтеграція балету і спектаклю – справжня радість для глядача.

Отже, ця постановка здійснена у руслі автентичної інтерпретації творів минулого і, разом з тим, дає можливість відчутти, як барокові ідеї можуть реалізовуватися в умовах сучасного театру. Чудова акторська гра та балетні сцени не тільки танцюристів, а й діючих осіб (наприклад, Персея), широке використання мови жестів та міміки нагадують про французький драматичний театр епохи класицизму. Посилання на іронічний світ комедійного театру у фантастичних сценах (дещо самоіронічна чоловіча партія Медузи та симпатичне морське чудовисько), використання символіки у декораціях створюють багатогранний світ барокової ліричної трагедії у сучасному її сприйнятті.

Література

1. Булычѳва А. В. Сады Армиды: муз. театр фр. бароко / А. В. Булычѳва. – М.: Аграф, 2004. – 448 с.: ил. – (Волшебная флейта).
2. Даньшина В. Б. Французский музичний театр від бароко до класицизму: на матеріалі творчості Жана-Батіста Люлли та Жана-Філіппа Рамо: дис. ... канд. мистецтвознавства: спец. 17.00.03 Музичне мистецтво / В. Д. Даньшина; Нац. муз. акад. України ім. П. І. Чайковського. – К., 2010. – 209 с.
3. Лысенко С. Ю. Синтетический художественный текст как феномен интерпретации в музыкальном театре / С. Ю. Лысенко : дис. – Новосибирск, 2014. – 465 с.
4. Extremely Entertaining by Iain C. Davidson on 4 December 2011 [Електронний ресурс] <https://www.amazon.co.uk/Lully-Persee-DVD-Cyril-Auvity/dp/B0007X9T9I>
5. Haskins R., Andersen L. Jean-Baptiste Lully. Persee. Jean-Philippe Rameau. Les Indes galantes [Електронний ресурс] / Rob Haskins, Leslie Andersen // 2006. – Sept. – Режим доступу: <http://www.britannica.com/bps/additional/content/18/22265127/Perse-Les-Indes-galantes>.
6. Lully. Persee. Nafelmusik Baroque Orchestra. Herve Niquet. Matthias Hengelbrock. The Sun King Armed by the Gods. 2004 Atlantic 18 Productions Inc. Artwork and Editorial. 2005 EuroArts Music International GmbH.
7. Lully J.-B. Persée [Електронний ресурс] / Elgin Théâtre, Toronto, dir. Hervé Niquet. – 120 Min / 4.7 GB. – Germany : EuroArts Music International, 2005. – 1 електрон. опт. диск (DVD-ROM) ; 12 см. – Систем. вимоги : Pentium ; 32 Mb RAM ; WINDOWS 95, 98, 2000, XP. – Назва з контейнера.
8. Pardo D. Jean Baptiste Lully's Persée [Електронний ресурс] / Daniel Pardo // 2008. – 13 Nov. – Режим доступу: http://www.operatoday.com/content/2008/11/jean_baptiste_1.php

References

1. Bulychjova, A. V. (2004). *Sady Armidy. Muzykal'nyj teatr francuzskogo barokko* [Gardens of Armids. Musical theatre of French Barocco]. Moscow, Agraf.
2. Dan'shina, V. B. (2010). *Francuz'kij muzichnij teatr vid baroko do klasicizmu : na materiali tvorchosti Zhana-Batista Ljulli ta Zhana-Filippa Ramo* [French Musical Theater from Baroco to Clasicism]. (Doctoral dissertation. P. Tchaikovskiy National Musi Academy of Ukraine, Kyiv).
3. Lysenko, S. Ju. (2014). *Sinteticheskij hudozhestvennyj tekst kak fenomen interpretacii v muzykal'nom teatre* [Synthetic artistic text as a phenomenon of interpretation in a musical theater]. (Doctoral dissertation. Novosibirsk).

4. Extremely Entertaining by Iain C. Davidson (2011, December 4). Retrieved from <https://www.amazon.co.uk/Lully-Persee-DVD-Cyril-Auvity/dp/B0007X9T9I>
5. Haskins, R., & Andersen, L. (2006, September). Jean-Baptiste Lully. Persee. Jean-Philippe Rameau. Les Indes galantes. Retrieved from <http://www.britannica.com/bps/additionalcontent/18/22265127/PerseLes-Indes-galantes>.
6. Littler, W. (2014, July 2). One of the company's finest achievements [Review of *Persée*]. *Toronto Star*. Retrieved from <http://operaatelier.com/season/13-14/persee/>
7. Lully. Persee. Nafelmusik Baroque Orchestra. Herve Niquet. Matthias Hengelbrock. The Sun King Armed by the Gods. (2004). Atlantic 18 Productions Inc. Artwork and Editorial. 2005 EuroArts Music International GmbH.
8. Lully, J.-B. (2005). *Persée*. [Elgin Théâtre, Toronto, dir. Hervé Niquet]. [DVD-ROM, 120 Min / 4.7 GB]. Germany: EuroArts Music International.
9. Pardo, D. (2008, November 13). Jean Baptiste Lully's Persée. Retrieved from http://www.operatoday.com/content/2008/11/jean_baptiste_1.php

Бие Валерия Владимировна – аспирантка Восточноевропейского национального университета имени Леси Украинки, valeriavladi@mail.ru

Король-Солнце, вооруженный богами.

В противовес традиционному музыковедческому «анализу оперы по партитуре», в статье рассматриваются особенности постановки Эрве Нике и Маршалла Пинковски с точки зрения соавторства композитор-дирижер-режиссер. На конкретном образце оперного творчества Ж.-Б. Люлли возникают задачи: исследовать ведущие европейские тенденции современной исполнительской практики лирической трагедии «Персей» – режиссера М. Пинковского и дирижера Е. Нике; определить критерии аутентичного исполнения лирической трагедии Ж.-Б. Люлли; проанализировать интерпретацию французской лирической трагедии Ж.-Б. Люлли «Персей» режиссера М. Пинковского и дирижера Е. Нике.

Интересным примером интерпретации мифологических сюжетов является Миф о Персее, который стал основой одноимённой оперы Ж.-Ф. Люлли в 1682 году. Успешную попытку воссоздать представление барочного театра, передавая эпоху галантного стиля, совершил Toronto's Historic Elgin Theatre в 2004 году.

Эта постановка осуществлена в русле аутентичной интерпретации произведений прошлого и вместе с тем дает возможность почувствовать, как барочные идеи могут реализовываться в условиях современного театра. Великолепная актерская игра и балетные сцены не только танцоров, но и действующих лиц (например, Персея), широкое

использование языка жестов и мимики напоминают о французском драматическом театре эпохи классицизма. Ссылка на ироничный мир комедийного театра в фантастических сценах (несколько самоироничная мужская партия Медузы и симпатичное морское чудовище), использование символики в декорациях создают многогранный мир барочной лирической трагедии в современном ее восприятии.

Ключевые слова: аутентичное исполнение, барокко, режиссерская интерпретация.

Valeriia Billot – graduate student of the Eastern European National University named after Lesya Ukrainka, valeriavlati@mail.ru

The Sun King Armed by the Gods.

In contrast to the traditional musical study of "analysis of the opera on the score", in this article the peculiarities of the production by the director – Hervé Niquet and Marshall Pynkoski from the point of view of co-authoring – composer, conductor and director are considered. On a specific sample of opera by J.-B. Lully there is a problem: to investigate leading European tendencies of modern performing practice of the lyrical tragedy "Persée" J.-B. Lully is directed by M. Pynkoski and conductor E. Niquet; to determine the criteria for the authentic performance of lyrical tragedy J.-B. Lully; to analyze the interpretation of the French lyrical tragedy J.-B. Lully "Persée" directed by M. Pynkoski and conductor E. Niquet.

An interesting example of the interpretation of mythological stories is the Myth of Persée, which became the basis of the opera of the same name J.-P. Lully in 1682 A successful attempt to play the Baroque theater, conveying an era of gallant style. Made Toronto's Historic Elgin Theatre in 2004.

Consequently, this statement is made in the context of an authentic interpretation of the works of the past and at the same time makes it possible to feel how baroque ideas can be realized in the context of contemporary theater. Excellent acting and ballet scenes of not only dancers but also actors (for example, Persée), Widespread use of sign language and facial expressions reminds of the French drama theater of the epoch of Classicism. Links to the ironic world of comedy theater in fantastic scenes somewhat self-irritating Men's Party Medusa and a cute sea monster the use of symbols in scenery creates a multifaceted world of Baroque lyrical tragedy in its contemporary perception.

Keywords: authentic performance, baroque, directing interpretation.

Стаття поступила до редакції 20.10.2017 р.
